

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

Naročnina znaša

za vse leto 24 K. pol leta 12 K. 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiisi se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Tiskarna tiskarna konsorcijski list „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Poštno-hranilni račun št. 841.652. TELEFON šte. 1157.

Z manifestacijskega shoda

polit. društva „Edinost“ za koroške Slovence.

III.

Govor Josipa Mandiča.

Častiti zborovalci, dragi rojaki!

Doletela me je častna naloga, da vam spregovorim o spremembi volilnih okrajev in o dvetretjinski večini, o najvažnejši točki v sedanjem stadiju volilne reforme, o vprašanju, od katerega je ali bo morda odvisno, ali bo vladni načrt, in to brez ovir vsprejet od plenuma zbornice, ali pa vržen v koš, da ga kmalu zopet spretnejše roke dvignejo iz njega v pravičnejši in manje slavofobski obliki. Ali predno vam povem, za kaj se gre in kaj nam je storiti, dovolite mi, da vam na kratko povem, kaj je prav za prav ta famozna dvetretjinska večina.

Kako prihaja parlament do takega sklepa? Kako glasujejo poslanci za kak določen vladni načrt, za kako zakonsko osnovo? Za sklep parlamenta je navadno potrebna absolutna večina navzočih poslancev; to se pravi: za načrt mora glasovati najmanj polovica navzočih poslancev in še eden več. Vzemimo, da je navzočih 200 poslancev. V tem slučaju bi absolutna večina iznašala 101. Da je predloga vsprejeta mora torej glasovati zanj najmanj 101 poslanec, dočim bi drugi ali proti glasovali, ali pa abstinirali od glasovanja. Pri tem je brez pomena, koliko poslancev je navzočih. Le izjemoma je predpisano določeno minimalno število glasujočih. To je takozvani Quorum. Po domače povedano parlament mora biti sklepčen. Za parlament je določeno 100 poslancev. To je navadni način glasovanja. Ali parlamentarna ustava pozna še drug način glasovanja, pri katerem so kavele in predpisi rigoroznejši. Tu ne zadošča več absolutna večina, marveč se zahteva $\frac{2}{3}$, takomenovana dvetretjinska večina. O tem imamo danes razpravljati: kaj je dvetretjinska večina?

§. 15 temeljnega zakona o zastopstvu države določa da je za spremembo kakoga državnega temeljnega zakona (državni temeljni zakoni so oni, ki v svoji skupnosti tvorijo ustavo države) potrebna dvetretjinska večina, a zakon od 2. aprila 1872. (ki je v Avstriji uvedel direktne volitve za državni zbor) normira za taka glasovanja tudi posebni Quorum, to je: navzoča mora biti polovica poslancev vsega parlamenta, in ne (kakor pri navadnih glasovanjih) le 100. Da ilustriram to še bolje. Volilni red za državni zbor je fiksiran po državnem temeljnem zakonu. Volilni red je torej sestaven del naše ustave, za to je za spremembo volilnega reda potrebna dvetretjinska večina. Da je predlagana sprememba vsprejeta, morajo glasovati za to $\frac{2}{3}$ navzočih poslancev, a ti morajo tvoriti vsaj polovico parlamenta. Z drugimi besedami: od parlamenta ki šteje 600 členov, bi jih moralo biti navzočih najmanj 300, a od teh bi jih moralo 200 poslancev glasovati za konkretni vladni načrt, in ne le polovica več eden, torej 151, kar bi bilo dovolj, ako bi se predlagana sprememba ne nanašala na temeljni zakon. Razlika med absolutno in kvalificirano večino bi iznašala v tem slučaju 49 glasov.

Rekel sem: § 15 govori o spremembi „državnih temeljnih zakonov“. Tu navstaja vprašanje: kateri zakoni so „temeljni zakoni“? V praksi večkrat ni lahko dati odgovora „na to“. V kolikor se torej ne daje operirati z logiko in analogijo, ima parlament, oziroma njega predsednik določati absolutno ali dvetretjinsko večino. Tako je bilo ob glasovanju o noveli šolskega zakona, tako je tudi v našem slučaju ob vprašanju: kako se ima glasovati glede spremembe volilnih okrajev?

To vam je, dragi rojaki, dvetretjinska večina. Mislim, da tudi brez nadaljnjih komentarjev umevate sedaj, da absolutna in dvetretjinska večina pri spremembi volilnih okrajev ni eno in isto. Nasprotno. Stvar je velikega političnega pomena. To so videli dobro zakonodajalci na Angleškem in v Av-

striji posebno od leta 1861 dalje: to vedo dobro tudi sedaj vse one stranke, v prvi vrsti nemške, takozvane napredne stranke, ki tako odločno in brezobzirno nastopajo za dvetretjinsko večino.

Ko smo se tako seznanili z dvetretjinsko večino, moramo odgovoriti na drugo vprašanje: za kaj se gre v našem slučaju? Kaj naj se prepreči? Prepreči naj se, da parlament ne sklene, da se za bodočo spremembo v razdelitvi volilnih okrajev določi dvetretjinska večina! Zakaj?

Kaj da je to „volilni okraj“, tega, mislim, vam ne treba razlagati. Mnogi vas ste volilci in zato veste to že iz prakse. Kar vam moram poudariti, je, da volilni okraj mora odgovarjati trem principom: principu pravičnosti, principu varovanja narodne posesti in principu praktičnosti in razumnosti. Razdelitev, ki ne bi odgovarjala tem trem zahtevam, bila bi nespametna, nepravilna.

Oglejmo si te tri principe, aplicirajmo jih na vladni načrt in dobimo odgovor na vprašanje: zakaj smo mi Slovani proti dvetretjinski večini? Gospoda! Ustreza li predloženi volilni načrt tem trem zahtevam? Ne! (Burno vsestransko pritrdjevanje). Priznati moramo sicer, da je odsek za volilno reformo kolikor toliko sklenil v prid tretji zahtevi, namreč: volilni okraj naj bi bili taki, da bi dali vsakemu volilcu možnost, da z največjo komoditeto in najmanjšimi materijalnimi stroški vrši svojo volilno dolžnost. To je zahteva pametne politike in ne pokoriti se temu imperativu, pomenjalo bi: oslabiti efekt splošnosti in volilne pravice. (Živahno pritrdjevanje.) (Pride še.)

Slovanska zveza in vprašanje dvetretjinske večine.

Prejeli smo: „Slovanska zveza“ pozivlja torej poslance, naj z vso odločnostjo nastopijo proti temu, da bi se za spremembo volilnih okrajev določila dvetretjinska večina. „Z vso odločnostjo!“ Hm, beseda zveni nadebudno — bojno. Jaz bi bil celo zadovoljen s to besedo, če bi mi ne kvarili veselja — spomini iz nedavnega časa. In ti spomini mi pravijo, da so gospodje v „Slovanski zvezi“ odklanjali obstrukcijo izrecno izgovorom, da niso smeli spraviti volilne reforme v nevarnost. S tem so že izdali sovražnikom našega naroda, da raje doprinesejo vsako žrtev, nego da bi volilna reforma padla! To pa je ravno toliko, kakor da bi rekli sovražnikom: Nič se nas ne bojte, saj ne mislimo tako hudo!! Jeli to resna taktika? In tudi dne 25. je načelnik „Slov. zveze“ sam v utemeljevanju ravnokar prijavljenih resolucij izustil besede: „Slovanski poslanci bi torej storili največjo politično in narodno napako, ako bi z obstrukcijo hoteli preprečiti volilno reformo“.

Ne oglasam se, da bi se tu zavzemal za obstrukcijo, ali izrekal proti njej, ampak vprašati moram: v čem naj prav za prav obstaja, oziroma, komu naj imponira tista „vsa odločnost“, ako se tako naravnost in že v naprej izjavlja, da se skrajno-odločnega sredstva ne bo rabilo, da se bo le nekoliko protestiralo, a zaključek da bo — resignirano glasovanje?! Z napovedanjem take „odločnosti“ ne pomagamo našim bratom na Koroškem, izlasti ne nasproti nasprotnikom, kakoršnje imajo Slovenci na naši severni periferiji. G. dr. Šusteršič naj mi oprostí, ali povedati mu moram, da tudi taka taktika, s kakoršnje se ob volilni reformi „Slovanska zveza“ — „lovi“ in brez potrebe predčasno izdaja svoje namene, je žalostna politična in narodna... nerodnost. Po mojem mnenju bi bilo dostojneje in za ugled naše delegacije na Dunaju koristneje, da bi odkrito in moško izjavili: mi smo za volilno reformo in smo odločili glasovati zanj!!

Dogodki na Ogrskem.

Prenos Rakoczyjevih telesnih ostankov.

Kakor javljajo iz Budimpešte je prenos Rakoczyjevih smrtnih ostankov v glavnem že določen. Številne deputacije bodo čakale pri

Oršovi, kjer se bo o tej priliki vršila slovesna služba božja. Od todi bodo krsto spremljali odposlanci vlade in drugi dostojanstveniki v Košice, kjer položijo ostanke v Rakoczyjevo grobnico. V Košicah bo tem povodom prirejeno več narodnih svečanosti.

Avstrijski orel v Temešvaru.

V seji mestnega sveta temešvarskega je prišel te dni na dnevni red tudi predlog, da se odstrani z mestne hiše stari napis z avstrijskim orlom, kakor tudi tabla na čast Avstrijcem, padlim leta 1848. Oba predloga sta bila odbita.

Pravica hrvatskemu jeziku.

„Wiener Zeitung“ od minolega četrтка je obelodanila razglas, s katerim se urejuje uražanje blaga v dežele krone ogrske. V tem razglasu so prvokrat imena hrvatskih mest in krajev tiskane v hrvatskem jeziku.

Dogodki na Ruskem.

Za glavo Nikolaja II.

Londonski „Daily Express“ poroča iz Geneve, da na tisoče proglašov, ki so bili tiskani v Genevi in Curihu in utihotapljeni v Rusijo, obetajo 65.000 rubljev tistemu, ki umori carja, polovico te svote pa za glavo carjeviča. V proglasu ni rečeno, kdo da plača in kje bo izplačana omenjena svota. Na koncu pravi proglas: Bodi gotov, da bo svota izplačana v treh dneh tebi, oziroma tvojim sorodnikom, ako pogineš izvršivši ta slaven in junaški čin. Pojdi in osvobodi nas carizma in ustala Rusija te bo blagoslavljala.

Ruska vojna sila v Vzhodni Aziji.

Rusija ima v Vzhodni Aziji 48 pešpolkov, 111 eskadronov in 70 baterij, potem še ženijske in trdnjavske čete in njihov tren ter še več drugih manjih oddelkov. Vsa ta vojaška sila je vsaki čas na razpolago.

Drobne politične vesti.

— Prihod princa Jurija v Atene. Iz Aten poročajo od 26. t. m.: Danes jutraj je došel semkaj princ Jurij. Na kolodvoru so ga vsprejeli prestolonaslednik, ministri, zastopniki vnanjih držav in velikanska množica ljudstva, ki mu je privedila viharne ovacije. Slišati je bilo klice: „Živela aneksija!“

Srbsko posojilo. Iz Belegagrada poročajo: Srbska vlada se je bila pričela pogajati v Parizu radi posojila v znesku 150 milijonov frankov, toda brez uspeha, ker je francoska vlada izrazila željo, naj se pogajanja odgodijo, dokler se ne reši carinski spor med Srbijo in Avstro-Ogrsko. Nemške banke niso nikakor hotele sodelovati pri posojilu, ker srbska vlada noče naročiti topov pri Kruppu. Tudi poskus s francosko-belgijsko skupino ni vspel, akoravno je bilo obljubljeno, da bo belgijska industrija v veliki meri sodelovala pri nabavljenju železniškega materijala. Sedaj skuša srbska vlada zopet, da najme posojilo v Parizu.

Albanski pretendent v Sofiji. Iz Sofije poročajo, da se mudi tamkaj albanski pretendent Aladri Castriodes. Prepoval je baje Črnogoro, Dalmacijo in Srbijo. Govori se, da bi v slučaju vojne s Turčijo zamogel priti na pomoč Bolgarski s 50.000 možmi.

Dr. Stadler postane škof v Djakovu. „Naše Jedinstvo“ poroča iz Rima, da bo sedanji sarajevski nadškof dr. Stadler imenovan škofom v Djakovu; v Sarajevu da pojde pa sedanji pomožni škof v Spljetu dr. Palunko.

Domače vesti.

„Piccolova“ zvijanja in zavijanja vspricho govora dr. Slavika proti ustanovitvi italijanske šole pri sv. Ivanu. Res, klasičen je „Piccolo“ v svojem prizadevanju, da bi izbrisal veliki utis govora dr. Slavika, oziroma, da bi storil, česar gospodje v mestnem svetu niso znali in niso mogli storiti: da bi opravičil ustanovitev italijanske šole pri sv. Ivanu!

Klasičen v nedoslednosti, to je: v spretosti, s katero — bije samega sebe

po z o b e h, je „Piccolo“ že v svojem uvodu. Začenja namreč z zatrdilom, da na izvajanja dr. Slavika ni potrebno podrobneje odgovarjati. Podavši to izjavo, pa — začenja vendar z odgovorom, ki polni blizu eno veliko kolono italijanskega lista!!

„Piccolo“ bi hotel dokazati dr. Slaviku, da ni imel prav, ko je hotel spraviti v zvezo ustanovitev italijanske šole pri sv. Ivanu in odklanjanje slovenske šole a „sreu Trsta“. V ta namen je postavil „Piccolo“ drzno trditev, da je italijanska šola pri sv. Ivanu zgolj šolska odredba, dočim je slovenska šola v mestu politična zastava (bandiera politica)!!

Ali ste čuli?! „Piccolo“ naj nam enkrat pove, kdaj in kje smo mi lovili italijanske otroke v naše šole, da bi jih tu poslovenjali?! Nikdar in nikjer! Istotake jih ne bomo v mestno šolo, ako jo dobimo. Mi zahtevamo slovensko šolo za slovenske otroke. Ali morejo Italijani reči kaj takega o tistih italijanskih šolah, ki jih snujejo po naši okolici?! Ne morejo, ker notorično dejstvo je, da v te italijanske šole love slovenske otroke z jasnim namenom da bi jih poitalijančevali! In še s kakimi sredstvi delajo to? Z najnemoralnejimi: s podkupovanjem in terorizmom! Kdor ima iskro čuta pravičnosti v sebi, naj nam odgovori po duši: kje je „politiška bandjera“ v šoli: ali pri nas, ki hočemo imeti šol za svoje otroke in ki nam niti na misel ne prihaja, da bi drugorodnim materam grabili nedolžne otročiče iz naročja, da bi uprizarjali lov na ptuje duše — ali pa na strani Italijanov, ki svoje šole po okolici na zvijačen in nemoralen način ter iz narodno političnih razlogov polnijo s slov. otroci?! Kdor ima le iskrico resnicoljubja in pravičnosti v sebi, naj sodi! Drzno nesramno čelo in drzno roko mora imeti torej oni, ki si upa napisati trditve, da ustanovljenje italijanskih šol v slovenski okolici je le šolsko vprašanje, zahteva po slovenski šoli v mestu pa da je „politiška zastava“!

Nu, naravno: kdor si upa pisati tako drzne trditve, ta se ne boji pisati v najnesramnejših laži. „Piccolo“ je namreč takoj za tem napisal debelo laž, da italijanski otroci pri sv. Ivanu ne morejo dobiti šolskega pouka nikjer drugje, nego v novoustanovljeni šoli, ker so mestne šole prenapolnjene, dočim morejo slovenski otroci iz mesta prav lahko dobiti prostora v šolah bližnje okolice, ki da niso prenapolnjene.

Vspricho svoje trditve, da so mestne šole prenapolnjene, naj nam „Piccolo“ odgovori: da-li so napolnjene od samih italijanskih otrok? Ni-li v njih velik odstotek slovenskih otrok?! Če so te šole tako prenapolnjene, zakaj pa ravnateljji toli radi vsprejemajo tudi slovenske otroke iz slovenske okolice? In resnica je, da ravno od sv. Ivana mnogo otrok zahaja v mestno šolo v ulico Kandler. Čudni možje to pri „Piccolu“! Protivijo se ustanovitvi slovenske šole v Trstu, da-si bi ravno ta šola odpomogla po velikem delu prav istemu nedostatku v italijanskih šolah, radi katerega tožijo v „Piccolu“! Ustanove naj slovensko šolo v mestu in italijanske šole so jim precej izprazniijo. Slovenska šola v mestu ne bi bila torej nikak „didaktični luksuz“, kakor hoče trditi „Piccolo“, ampak ustregla bi živi didaktično-pedagoški potrebi.

Preidimo k drzni laži „Piccolovi“, češ, da slovenske šole v bližnji okolici niso napolnjene in da morejo tudi mestni slovenski otroci najti mesta v njih. To je res nesramna laž. Nu, ne treba se nam truditi z zavračanjem te notorične neresnice: saj je sam magistratni asesor Rozzo — in ta je menda tudi za „Piccola“ verodostojna oseba — povedal, da je na teh šolah povprečno do 80 otrok v vsakem razredu. Sleherni pametni pedagog poreče gotovo veliko preveč, ako se hoče dosežati primernih učnih uspehov.

„Piccolo“ jaše zopet tudi tisto določbo o 4 kilometrih, ali to določbo pušča „Piccolo“ veljati le za slovenske mestne otroke. Itali-

janski otroci, kolikor jih je pri sv. Ivanu, stanujejo blizu vsi tam okoli bošketa, od koder imajo le kakih deset minut hoda do mestne šole v ulici Kandler. Za te je torej predaleč in se jim mora ustanoviti šola. Slovenski otroci pa naj bi iz sredine mesta zahajali v veliko bolj oddaljene okolišanske šole!! Seveda laže „Piccolo“, da mestni Slovenci stanujejo vsi na periferiji mesta, od koder imajo blizu v okolišanske šole. Ta trditev nosi na sebi žig lažljivosti in niti ne treba odgovarjati nanje. Konstatiramo naj le, da samo nekateri odborniki pol. društva „Edinost“, ki stanujejo notri v mestu, imajo nad 20 za šolo godnih otrok! A nešteto slov. uradnikov, trgovcev, obrtnikov in tudi delavcev, ki stanujejo notri v sredi mesta — koliko otrok imajo ti? In kdo ne bi jih umel, ako imajo toli srca, ljubezni in usmiljenja se svojimi otročiči, da jih ob znanih tržaskih vremen-skih in prometnih razmerah nočejo pošiljati morda uro daleč v šolo?

Nič manje lažljiv ni „Piccolo“ tam, kjer govori, kako da so Italijani pred davnimi leti milostno dali okolišanom šole. Ne bodite vendar tako neslari in ne brbljajte tako tja v en dan! Tedaj ni bilo še sedanjega drž. šolskega zakona in zato niso bili Italijani prav nič „unici padroni“ in niso imeli prav nič besede, ker v onih časih je vlada odločala o ustanovljanju šol.

Še eno prav grdo laž je zagrešil „Piccolo“, rekši, da so najviša sodišča odbila krivično zahtevo tržaskih Slovencev. Marveč je resnica, da so najviše oblasti razveljavile rešitev nižih instancij radi pomanjkljivega postopanja in vprašanje še čaka na definitivno rešitev.

Zelo interesantna so „Piccolova“ izvajanja tudi po tem, čemur so se modro... izognila. Zakaj pa „Piccolo“ ne odgovarja nič na ono pasajo v Slavikovem govoru, ki se peča z ljudskim štetjem, ki so je gospoda sedaj potajili, kakor zatajuje kaka dama iz „visokih krogov“ svojega — neligitimnega otroka?! Kjer bi bila polemika postala najinteresantnejša, je vzel „Piccolo“ vode v usta in si zaprl govora dar.

V zaključku očita „Piccolo“ dru. Slaviku, da ni izbral najboljšega momenta za te deklamacije o velikodušnosti in enakopravnosti. Dobro — jemljemo na znanje. Se pa zopet oglasimo, da vidimo, kdaj pride tisti „bolji moment“, ko bodo gospoda hoteli biti res liberalni, pravični in moderni!

„Slovenec“ piše: K tržaskemu shodu se nam piše iz Trsta: Kam je politika „Edinosti“ prignala svoje tržaski somišljenike, je jasno pokazal zadnji shod tega političnega društva. Za to, kar so tam sklenili ni nam dosti mar, ker tržaski advokati in znani spiritus agens tiskarne „Edinosti“ niso kompetentni v stvari, za katero so se šele sedaj zavzeli, ko so poslanci S. L. S. in primorski poslanci sami že zdavna izvršili svoje delo. Značilen je le ton, ki je vladal na tem shodu in ki mnogo več pove, kot sladke besede našega **bourgeois** dr. Otokarja Rybara. Najprej je to slabo vplivalo, da so gospodje sklicali shod nekako pod moralnim pritiskom klike, ki je cele mesece priganjala obmejne Slovence, naj obsojajo posl. S. L. S. in celo vol. preosnovo. Dan pred shodom je „Edinost“ v nekem dopisu psovala dr. Šusteršiča, „ki se še vedno poteguje za volilno reformo“ in hotela spraviti njegovo politiko v nesoglasje z narodno voljo, ki baje noče take reforme. Ti gospodje, ki primorskim Slovincem dan na dan brezpogojno sugerirajo v „Edinosti“ svojo nezmotljivo politiko, naj bi bili preje na edino kompetentnem mestu in na edino pravi način povedali svojim lastnim poslan-cem, kakšno preosnovo „en detail“ si oni želijo in kako se jim njena izveditev zdi mogoča. Habent suos episcopos! Na Dunaju sedijo njihovi poslanci, ki jim morajo težnje primorskih Slovanov biti dobro znane. Ni torej čuda, da od tega shoda ni bilo pričakovati nobene objektivne samostojne sodbe, nobene politične razsodnosti in takta. Grafenauer in koroški mandat so bili le gola preteveza, da so se znesli nad poslanci S. L. S. in nad „kranjskimifarji“, ki so tržaski inteligenci in napol narod. napol socijalističnemu mobu že od nekdanj trn v peti. Shod se je vršil kot vsi shodi političnega društva „Edinosti“. Govoril, sklepal in ogorčeval se je dr. Rybar, isto je ponavljal njegov alter ego Mandić, ljudje so pa pritrjevali in kimali. Kajti, kaj ni vse tem „Edinjašem“ prav! Danes so zavzeti za politično, jutri za kulturno edinstvo z Rusi: sedaj za Karagorgjeviča, za katoliškega Strossmayerja,

drugič za popa Milaša v Zadru. Kar pa je naše somišljenike skoroda iznenadilo je bil to pot Rybarjev govor. Vprvič se je naravnost brez povoda zaletel v klerus, v „rimsko politiko“ in modrovalo „veri“ in zato je on z avsesurovosti, z avses fakinski ton, ki je vladal na tem shodu in spremljal njegov govor, neda biga bil zavrnil, popolnoma od kraja dokonca odgovoren! Radovedni smo le, ako bo prevzel ta sladki in gentlemanski advokat, ki se nikoli nobenemu ni hotel zameriti, to odgovornost nase! Volilna preosnova nima z Naglom prav nič opraviti, z Rimom pa še celo nič! In v kakšni zvezi je „Šusteršičev načrt“ s tisto frazo o „veri, ki jo rešujejo Slovani, ki pa ne rešuje Slovanov“, s to frazo, ki čisto označuje dr. Otokarja Rybara, efekt-nega govornika, pa nekoliko z medenega misleca? No, za kulisami se več izve. Tudi dr. Rybar ni bil dovolj diplomatičen. Ves njegov govor je bil v prvi vrsti, po tonu pa še posebno naperjen proti katoliškemu gibanju v Trstu, ki bi ga gospod doktor tako rad suvereno ignoriral, pa ga ne more. V drugi vrsti je dal doktor duška tistemu **sovražstvu**, ki napolnjuje tržaski Slovence, ki so hodili v šolo k „Edinosti“, do „Kranjcev“. To je cela psihologija shoda. Nikdo ni protestiral proti nečuvnemu psovanju cele stranke na Kranjskem, ki je v enem tednu za primorske Slovence storila več, kakor vsi njihovi advokati in koncipijenti v celih dvajsetih letih, v katerih jim niti ene šole niso priborili. Resolucije tega shoda so efemernega pomena, raz-por pa, ki so ga tu zborovalci s takimi sirovimi psovki brez povoda proglasili, bo trajen. **Komu v škodo, bomo videli!**

Strašna žrtev istrsko-italijanske kamore. Pod tem naslovom piše „Naša Sloga“ povodom smrti pok. dr. a Ivana Krstiča: Kolikokrat smo mu zaklicali v našem listu: „Ali ne veš nesrečnež, da Bog ne plačuje vsake sobote“ — ali ko smo mu tako klicali, nismo slutili niti od daleč, da bi ga moglo plačilo tako hitro doseči in da bi to plačilo bilo tako grozno. Takega plačila bi mu ne mogel zaželeli niti najhujši njegov sovražnik. Kako grozna je ta plača?! Izgubiti največji dar božji, luč božjo, razum, pamet ter odseliti se na drugi svet v tem stanju! Ali more biti večje, strašnejše usode?! In taka, toli grozna usoda je zadela nesrečnega dr. a Ivana Krstiča.

Da, bil je nekdanj dober, oduševljen, strasten Hrvat, ki je branil Hrvatstvo samokresom v roki na oni Reki, ki ga je prav radi tega izgnala s svojega teritorija, a ga kasneje kakor odpadnika in italijanskega plačenika oboje roče vsprejela. Grozna usoda tega nesrečneža bi morala spametovati tudi tiste njegove nekdanje prijatelje in naslednike v Istri, ki so se podali v službo italijanske gospode ali iz grdega koristoljublja, ali vsled užaljenja in radi kljubovanja. Posebno ona četa Dalmatincev, svečnikov in posvetnjakov, ki silijo v italijanske verige mukotrpnega istrskega Hrvata, bi se morali osvestiti ter tužnemu bratu nuditi roko pomočnico, da se reši iz težkih okov robstva, v katere so ga tudi oni pomagali kovati. Ako teh naših bratov ne spameti strašna usoda njihovega sodeželana, potem jih ne more nič več pretresti, ali vedo naj razni Marchi, Nikoliči, Buzoliči, Matiči itd., da Bog ne plačuje vsake sobote in da peva pesnik-prorok:

„Prošteno je svima svima,
Zulumčaru ubojici,
Prošteno je grišnicima
Samo nije izdajici!“

Na svezem grobu Ivana Krstiča, te grozne žrtve istrsko-italijanske kamore, kličemo tudi mi bolne duše: Veliki Bog, bodi mu milostljiv!!

Podgrad v Istri. Nedavno je bilo čitati v „Edinosti“, kako se Podgrad lepša. Res je, da se je zadnja leta nekoliko storilo v tem oziru, a le nekoliko. Storit bi se dalo še dosti, kar bi bilo gotovo v korist ne samo Podgradu, ampak vsej občini in okraju. Žal, da nam ravno toli potrebne sloge manjka. Kar je eden storil, že drugemu ni prav. In ako je kdo sprožil kako pametno misel, že se jej oglašajo nasprotniki, ki jo dušijo, preden je prišla do izvršitve. Priznati pa si moramo, da smo preveč leni. O letošnji suši vozili smo si vodo po uro do uro in pol daleč; pa še kakšno, blatno iz potoka! To se pa navadno ponavlja vsako leto in ni se še našel v Podgradu človek, ki bi začel resno misliti in delovati za vodovod — to našo živlensko po-

trebo. Načrti so baje že eno leto na občini, a so se že oprali. In menda jih kmalu začno mišliti glodati, ker se do danes še nihče ni potrudil v tem oziru. Seveda, g. Dekleva zna dobro kože kupovati — a za županska opravila nima menda ne smisla, ne volje.

Ako vzamemo, da bi vodovod stal K 50.000—, smemo pričakovati državne podpore $\frac{1}{4}$, to je K 25.000—, deželne $\frac{1}{4}$, to je K 12.500—, na občino bi torej odpadlo K 12.500—. Res je lepa svota to, a delavnim močem posrečilo bi se gotovo isto še znižati in razdeliti jo tako, da bi nihče ne bil preveč prizadet. Podgrajska posojilnica, ki je veliko koristila v splošnem našemu okraju, gotovo ne bi odrekla svoje pomoči; ravnotako bi se dalo dobiti nekaj denarja od zavarovalnic. Vrh tega pa bi še ves drugi od države in dežele dani denar prišel zopet v korist našim ljudem samim, ki bi z delom, vožnjo itd. zaslužili lepe svote.

Kakor razvidno iz navedenega, dobil bi Podgrad na ne prav težek način prepotrben vodovod, kar bi privabilo zopet tuje v naše kraje in s temi bi se Podgrad razvil.

V drugi vrsti je potrebna Podgradu nova, večja cerkev, za katero je nabranega denarja že blizu K 40.000—. Tudi ta bi prinesla Podgradu živahnejši promet, posebno trgovcem in gostilničarjem, a tudi prebivalstvu, ker bi svoje pridelke lahko doma dražje prodajali, mesto da jih nosijo sedaj v Trst in na Reko, in jih morajo dostikrat oddati za neprimerno ceno.

Mlina na daleč na okoli ni nobenega. Temu bi se dalo odpomoči na prav lahek način. Na starem gradu n. pr. je voden veter, in mlina na veter, bi jako koristil okoliškim vasetem, to je: Račice, Sobanje, Podbeže, Hrušica itd. Za to se ni nihče še zavzel — in ako ni najti posamičnika za to, bi se lahko ustanovila zadruga z majhnimi in večjimi deleži, s katerimi bi se sezidalo poslopje in nabavila oprava. Ta mlin bi lahko — izvzemši nekaj dni v letu — vedno mlel, ker na visokem hribu piha vedno dosti močan veter.

Razsvetljava po trgu bi bila jako na mestu z ozirom na razne urade in veliko število uradnikov. Pred „Nar. domom“ stojita sicer dve privatni svetilki, pa ti navadno le temno svetita.

Z novim letom pride baje v Podgrad c. kr. finančna straža kakih 5—6 mož, nadalje se naseli tu (z ozirom na novo telefonsko zvezo med Reko in Trstom) brzojavni preglednik. Zastopane bomo torej v kratkem imeli vse stanove in urade in naša skrb mora biti, da z raznimi napravami odpremo Podgrad tujemu svetu, ki bo rad prihajal v vročih poletnih dneh v naše senčne gozdove uživati hladen zrak. — Zatorej nikar ne rok križem držati!

Dopuščenje prilepljenja slik na omotih, poštah spremnicah in poštah nakaznicah. V tuzemskem prometu je dopuščeno prilepljati slike na omote (izvzemši one, ki vsebujejo denar, vrednostne listine ali dragocenosti), nadalje na poštne spremnice in poštne nakaznice.

Kakor ona na pismih, morajo se tudi ta prilepiti od poštah znamk in kolekov po obliki, barvi in ostali opremi očitno razlikovati in biti popolnoma pritrjena.

Na omotih je njih poraba dopuščena le v toliko, v kolikor radi tega ne trpi razločnost naslova in ne ovira poštne uradnih prilepkov in zapiskov.

Pri poštah spremnicah in poštah nakaznicah dopuščena so slična prilepila le na odrezku, odmerjenem za pismene prijave, v velikosti, da tega odrezka ne presegajo; ako se jih pa namešča na prednji strani, mora ostati prostor za naslov odpošiljalca.

Tržaska statistika. V tednu od 16. do 22. t. m. se je v tržaski občini poročilo 35 parov. Rodilo se je 111 otrok, in sicer 65 moških in 46 ženskih (med temi 16 nezakonitih). Umrlo je 93 oseb, 50 moških in 43 ženskih (med temi 25 pod enim letom).

Ne le 150, ampak 1554 km je prehodil Francoz Eugene Buer, in sicer v samih 20, mesto v 24 urah.

V včerajšnji „Edinosti“ smo poročali, da je 4 minute pred 3. uro zjutraj odšel 16. krat v Barkovlje. Ob 4. uri točno je pa odšel iz Trsta 17. krat. Imel je torej — računaje pot tja in nazaj 6 km — prehoditi pot iz Trsta v Barkovlje in nazaj še 9 krat, a časa je imel v to le še 8 ur. Višči, da je že nekoliko zamudil, je začel silno hitro hoditi. Hitel je tako, da je do 8. ure in četrt, to je v štirih urah in 15 minut prišel petkrat tja in nazaj. Prištevši teh 5 k prejšnjim 16, je bil torej do 8. ure in četrt prehodil 21 krat

pot iz Trsta v Barkovlje in nazaj. A ko ob 8. uri in četrt prišel 21. krat nazaj v Trst, mu je sree toli silno utripalo, da ni mogel dalje. Sicer je on hotel še nadaljevati. A neki zdravnik, ki je bil slučajno v kavarni „Alla Stazione“ in ki ga je preiskal, mu je svetoval, naj odjenja, ker sicer bi znal ta napor imeti zanj hudih posledic. Francoz, ki je čutil tudi, da ga zbada pri srcu, se je vdal zdravnikovemu nasvetu in odjenjal.

Računali so, da je od kavarne „Alla Stazione“ pa do tramwayske postaje v Barkovljah le 3 km poti. Včeraj popoldne je pa v nekaterih navstal dvom, da li ni morda ta pot kaj več dolga. Neki inženir je pa hotel pot točno zmeriti. Res se je spravljal na to delo, a rezultat tega dela je bil, da je od kavarne „Alla Stazione“ pa do tramwayske postaje 37 km, torej tja in nazaj 74 km. Prehodivši torej to pot 21 krat tja in nazaj, je Francoz Eugene Buer prehodil 155 kilometrov in 400 metrov, in sicer v 20 urah in četrt.

Mlademu Francozu — ima namreč še le 26 let — treba res priznati, da ima dobre noge in še bolja pljuča.

Samomor. 49-letni težak Anton Zennaro, stanujoči v ulici sv. Silvestra št. 3, je včeraj o poludne se samomorilnim namenom izpil precejšnjo množino karbolne kisline. Zdravnik, ki je bil pozvan na pomoč, ga je našel že mrtvega.

Koledar in vreme. Danes: Arhanđel Mihael; Bogomir; Voja. — Jutri: Hijeronim, »poznavalec; Jekica. — Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 19° Celsius. — Vreme včeraj: lepo.

Društvene vesti in zabave.

Veselice, ki jo priredi „Posojilno in konsumno društvo“ v Dekanih jutri, dne 30. t. m. v korist ubožnim učencem, se udeležijo korporativno pevski zbori iz Spodnje Škofije (!), iz Plavij in pevsko društvo „Slovenija“ iz Srednje Škofije, ki nastopi s pesmama „Domovini“ in „Vojaška koračnica“.

Ker je namen veselice tako blag, nadejati se je obilne udeležbe od blizu in daleč. Veselica se bo vršila ob vsakoršnem vremenju.

Vspored: 1. „Naprej“, godba. 2. Volarič: „Kviško bratje!“ poje dekanski moški zbor. 3. „Domovini“, poje „Slovenija“ iz Srednje Skotije. 4. „O glasbi in petju“, poučni govor. 5. Adamič: „Pticka“, poje dekanski mešani zbor. 6. „Vojaška koračnica“, poje „Slovenija“. 7. „Moja domovina“, deklamuje učenka Marica Luša. 8. pl. Zajec: „Nočni stražari“, poje dekanski moški zbor. 9. Po pol urnem prenehljaju ples in svobodna zabava.

Vstopnina na veselico 30 stot., k plesu 80 stot. za osebo.

Učiteljsko društvo za Trst in okoličico vabi vse svoje člene na društveno zborovanje, ki bo v četrtek, dne 4. oktobra t. l. ob 2. uri in pol popoldne v šolskem poslopju na Opčinah s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o „Zavezinem“ zborovanju. 2. Peticija na vlado glede učiteljskih imenovanj. 3. Razni predlogi.

Razne predloge je naznaniti pismeno v društveno pisarno, ulica Giorgio Galatti 12 najkasneje do prihodnjega torka. — Gostje dobrodošli.

„Zveza uslužbencev c. kr. javnih skladišč v Trstu“ priredi jutri v nedeljo ob 10. uri predpoludne v delavskem domu v ulici Boschetto (II. nadstropje) javen shod z dnevnim redom: Diskusija o predložitvi ultimatumu.

Vodstvo „Tržškega podpornega in bralnega društva“ v Trstu vabi svoje odbornike, namestnike in odbornice na slikanje katero se bo vršilo pri sv. Ivanu v „Narodni dom“ dne 30. t. m. po 2. uri popoldne.

Bratje Sokoli!

Redna telovadba pričenja s prihodnjim tednom. Telovadili bodo: Naraščaj v sredah in sobotah od 3—4. popoldne; starejši bratje v ponedeljkih in petkih od 7—8. ure zvečer; redni telovadci v ponedeljkih, sredah in petkih od 8. ure in pol do 9. ure in pol.

Dijaki se pridružijo starejšim bratom in rednim telovadcem, tako namreč, da telovadijo mlajši in oni, ki nimajo časa zvečer, s starejšimi brati, a v posebni vrsti, večji pa z rednimi telovadci skupaj.

Vpisovanje naraščaja in dijakov: prihodnjo soboto od 4.—5. ure popoldne v telo-

vadnici in potem vsako telovadno uro neposredno pred začetkom telovadbe.

Gospodarstvo.

Zadružne Zveze.

Zadružna ideja se je širila v novjšem času jako hitro. Navstale niso samo posamične zadruge, ampak celó združenja zadrug v zadružne zveze ali osrednje zadruge. Te so navstale na ta način, da so posamične zadruge smatrali kakor juridične osebe, ki so potem pristopile kakor členice k zvezi. Seveda so dvomili sprva, če se smejo juridične osebe (društva, občine, uradi itd.) podobno fizičnim osebam vsprejemati kakor udje v zveze. Razna sodišča so bila v mnogih slučajih ravno nasprotnih misli in so menila, da v smislu zadružnega zakona juridične osebe ne morejo pristopiti k zvezi; zato so razna kreditna društva različno postopala v tej točki. Nekatere zadruge so vsprejemale juridične osebe ter jim dajale posojila, druge zopet ne. Zato deželna sodišča večkrat niso hotela registrirati zadrug, ki bi imele obstati iz juridičnih oseb. V spominu nam je še slučaj trgovskega društva „Merkur“ v Celju, ki se vsled takega razlaganja zadružnega zakona ni moglo ustanoviti. Kako vlada meni o tej točki, se dolgo časa ni vedelo. Ko je pa prišel takozvani revizijski zakon od 10. junija 1903. na svet, se je izprevidelo, da vlada dovoljuje juridičnim osebam pristop k zadrugam, kajti najimenitnejši dogodek na zadružniškem polju v zadnjih letih je zakon od 10. junija 1903., zadevajoči obligatorično revizijo pridobinskih in gospodarskih zadrug in društev. S tem zakonom se začenja nova doba v zgodovini avstrijskega zadružnega življenja. Na podlagi tega zakona so pridobinska in gospodarska društva dolžna svojo upravo in poslovanje v vseh strokah dati revidirati po zato zmožnem revizorju, ki pa ne sme biti člen iste zadruge, oziroma društva. Zveza, ki odgovarja vsem tem zahtevam, mora biti zmožna, da za svoje člene sama naroča revizorja. To potrjuje ministerstvo notranjih stvari, če je zvezin obseg razprostrt čez več dežel, drugače deželna vlada.

Za društva ki ne spadajo k nobeni zvezi, določa revizorja politična oblast tistega kraja, kjer imajo svoj sedež; za zadruge, ki niso v nobeni zvezi, pa trgovsko sodišče.

Zveza naj bo sestavljena na podlagi zakona od 15. novembra 1867., ali pa na podlagi zakona od 9. aprila 1873., in njej naj bo revizija členov glavni smoter. Zveza, ki je sestavljena na podlagi zadnjega zakona, sme zraven tudi negovati skupne koristi svojih členov, kakor tudi vplivati na njihove trgovske odnose med njimi in med zvezo. Drugi namenov ne sme imeti.

Zveza mora obsežati tako število zadrug ali društev, da jej bo zagotovljeno vspešno delovanje. Tej zahtevi je ustrezno, če zveza obseza najmanj 50 zadrug (društev), ali vse zadruge (vsa društva) v deželi z enakimi gospodarskimi nalogami in z enakim opravnim jezikom. Iz zveznega ustava ali zveznih pravil mora biti razvidno, da je zveza zmožna zadoščati pregledni dolžnosti; posebnost ima zvezni ustav (pravila) dolžnost, ustanoviti zvezno ozemlje ter obsežati določila o postavljenju preglednika in pa o kakovosti in razsežnosti pregledov. (Tako govori zakon).

V Avstriji je bilo že koncem l. 1902. 35 zadružnih zvez ali osrednjih zadrug. Od teh jih je bilo 25, ki so se bavile z denarno zvezo; te so potemtakem registrirane zadruge. Štiri so imele revizijsko pravico; 10 osrednjih zadrug je bilo takih, ki so bile osnovane le po društvenem zakonu od 15.11.1867., a so bile dobile revizijsko pravico. Od vseh 35 zadružnih zvez je bilo 16 nemških, 6 čeških, 5 slovenskih, 3 italijanske, 2 poljske, 2 maloruske, 1 romunske. Od slovenskih zadružnih zvez imajo letos (1906) že 3 revizijsko pravico: Celje, Ljubljana, Gorica. Če tudi tržaška zadružna zveza že deluje, nam ni znano. Čuli smo pa, da se utegne „Gospodarska zveza“ v Puli preustrojiti v „zadružno zvezo“ po izgledu zadružnih zvez v Ljubljani, Celju in Gorici.

Razstava ječmena

se bo vršila letos na Dunaju od 30. septembra do 7. oktobra. Prijavljenih je na razstavo že nad tisoč pošiljatelj ječmena. Izlasti se pivovarji zanimajo za to razstavo.

Razne vesti.

* Srbska princesinja Jelena, hči kralja Petra, se teh dni poda v Rim obiskat italijanskega kraljico, svojo teto.

* 40-letnica srbskega lista. Dne 7. oktobra t. l. praznuje novosadski list „Za-

stava“, glasilo srbske radikalne stranke, svojo štiridesetletnico. O tej priliki izide list v praznični obliki.

* Papež hoče zmanjšati število postnih dni in vigilij. Rimska „Tribuna“ poroča, da papež priobči v kratkem pismo, s katerim zmanjša število postov za vernike vsega sveta. Temu pismu pripisujejo veliko važnost, češ, da pomenja to zmago modernih časov nad starimi zapovedmi cerkve.

* Češkimi Sokolom so povodom njihovega obiska na Cetinju cetinjski meščani poklonili v dar bojno opravo Črnogorca in sicer: 2 srebrom okovani pistoli, jatagan, puško, plašč, torbo in gosli, ki jih črnogorski vojak težko pogreša. Ta zanimivi dar so češki gostje vsprejeli z veliko radostjo.

* Viharji in poplave v Ameriki. List „Daily Telegraph“ poroča iz New-Yorka: Grozen vihar divja ob Atlantski obali od Norfolk do Meksikanskega zaliva. Glasom dospelih prvih vesti je silna plima poplavlila New-Orleans in tudi Galveston. Pozneje vesti poročajo, da ni vihar povzročil veliko škode, akoravno je bila poplavljen vsa okolica med mestom in morjem. O silnih nalih poročajo tudi iz drugih držav.

* Čitanje časnikov zdravilo. To zveni nekako čudno, ali vendar je tako. Na Angležem priporočajo glasoviti strokovnjaki čitanje časnikov tistim, ki so prenapeti duševnim poslom. Prvi med temi prijatelji novinstva, ki mu imajo novine zahvaliti za poklon, je preds. „društva zdravstvenih nadzornikov“ sir James Crichton Brown. On posebno priporoča čitanje časnikov za tipične moderne bolnike, ki bolujejo na nervozni utrujenosti ter pravi: S popolnim prepričanjem moram izjaviti, da so novine z vsemi svojimi pomankljivostmi vspešno sredstvo za vzdrževanje našega zdravja. Oni so protilek proti delu, ki napenja živce, iste odpirajo kratkovidnim svetovno obzorje, iste nam dajejo lahko prebavljive duševne hrane; in ako bi se našlo koga, ki bi hotel odpraviti novine, ta bi moral povečati — blaznice.

Zasedanje porotnega sodišča.

Radi zločina težkega telesnega poškodovanja.

Včeraj se je vršila kazenska razprava proti 20-letnemu težaku Rudolfu Kert, doma iz Trsta, in sicer radi zločina težkega telesnega poškodovanja, izvršenega dne 15. februarja t. l. na osebi 22-letnega težaka Henrika Strassnerja.

Razpravi je predsedoval sodni svetnik Pederzoli, a votanta sta bila sodni svetnik Codrig in sodni tajnik Rismondo. Obtožbo je vzdrževal sam državni pravdnik dr. Zenkovich, a branitelj toženčev je bil dr. Gasparini.

Bilo je dne 15. februarja t. l. Toženec Rudolf Kert, Henrik Strassner, Benedikt Rotarovich in Gustav Garusa so bili skupaj v krčmi „Alla bella Venezia“ v zagati del Pane. Navstal je bil mej Strassnerjem in Garuso spor. Radi tega jih je krčmar spravil vse na cesto. Garusa in Strassner sta se začela na cesti pred krčmo pretepati. V tem je pristopil k njima Kert in takoj za tem se je Strassner zgrudil na tla: imel je dve jako težki rani, ki sta mu bili zadani z nožem v levo stegno. Zdravniki so izjavili, da sta rani nevarni ter da bo Strassner vsled istih ran po-habljen.

Poleg tega je pa moral Kert odgovarjati radi prestopka poskusa tatvine, ker je dne 28. januarja t. l. v krčmi „Al buon Dalmata“ skušal nekemu Andreju Vernieru ukrasti žepno uro, — in radi prestopka, ki ga je zakrivil s tem, da je o isti priliki žalil službujočega redarja Špiridijona Marinića, ki ga je bil aretoval.

Na včerajšnji razpravi je toženec Rudolf Kert — ki je čakal razprave v svobodi — tajil vse: i da je ranil Strassnerja, i da je skušal ukrasti uro Vernieru. Priznal je le, da je žalil redarja, ko ga je isti aretoval radi tega poskusa tatvine, kar pa je storil ravno zato, ker ga je redar aretoval po nedolžnem.

Zaslišanih je bilo 6 prič; mej temi tudi ranjeni Strassner, ki se po 7 mesecih še ni oporavil in je vsled dobljenih ran ohromel. Ta poslednji je zahteval kakor odškodnino 5 kron na dan, dokler ne ozdravi popolnoma in pa 1000 kron za prestane bolečine.

Iz izjav vseh prič in iz vseh okolnosti so porotniki dobili prepričanje o Kertovi krivdi glede zločina težkega telesnega poškodovanja in o prestopku glede žaljenja redarja ter so na obe dotični vprašanji potrdili soglasno, dočim so s sedem glasovi proti pet zanikali na vprašanje glede prestopka poskusa tatvine.

Na podlagi tega pravoreka je sodišče obsodilo Rudolfa Kerta na 2 leti in pol težke ječe, v plačilo treh kron na dan Strassnerju, dokler isti ne ozdravi ter v plačilo 1000 kron istemu za prestane bolečine.

Brzojavne vesti.

Prenos Rakoczy-jevih ostankov.

BUDIMPEŠTA 28. (Ogrski biro). Ministarski predsednik dr. Wekerle je obvestil prebivalstvo glavnega mesta, da dospejo smrtni ostanki Rakoczy-ja in Toköly-ja v Budimpešto, dne 28. oktobra t. l. Še zvečer istega dne bosta krsti z ostanki Rakoczy-ja in Toköly-ja prepeljani v Košice oziroma v Kesmark.

Nesreča na železniški postaji v Judenburgu.

GRADEC 28. O nesreči na železniški postaji v Judenburgu je zvedel c. kr. korespondenčni urad od prometnega nadzorništva južne železnice nastopne podrobnosti. Danes zjutraj ob 7. uri 44 min. je trčil osebni vlak št. 38 v Judendorfu na tovrni št. 139, ki je stal na tiru.

Vsled tega so bili 3 potniki težko, osem pa lahko ranjenih. Od vlaka št. 33 so lokomotiva in deset vozov več ali manj močno poškodovani ter so skočili s tira. Nesrečo je zakrivil čuvaj, ki ni bil prav nastavljen premičnic. Težko ranjeni so: Ivan Kowald komisar finančne straže iz Gradca, Karol Singer, trgovski agent iz Dunaja in Viktor Martin, adjunkt bosansko-hercegovaških železnic.

Audijenca pri sultanu.

CARIGRAD 28. Danes je sultan vsprejel v audijenci nadvojvodo Karola Štefana in poslanika grofa Calice.

Picquard — divizijski general.

PARIZ 29. Uradni list objavlja, da je brigadni general Picquard imenovan divizijskim generalom.

Vojvoda Karol Croy-Dulmen.

BUDIMPEŠTA 28. (Ogr. biro). Vojvoda Karol Croy-Dulmen, svak nadvojvode Friderika, je na gradu Karapauca (županija Pečuh) umrl. Truplo prepeljejo v Bruselj.

Vihar v Floridi.

NEW-YORK 28. Vsled zadnjega silnega viharja so bile v Pensacoli (Florida) poškodovane skoraj vse hiše. Mnogim hišam je vihar odnesel strehe. Mnogo parnikov in jadrnic so valovi vrgli na suho, ter se sedaj nahajajo po ulicah. Škoda, ki jo je vihar povzročil v Pensacoli znaša 2 milijona dolarjev.

Ustaja na Kubi.

LONDON 28. „Morning Post“ poroča iz Washingtona, da bo prva divizija operacijske armade močna 8200 mož, za slučaj da bodo Združene države primorane na Kubi posredovati. Poveljniki posamičnih četnih zborov so že prejeli tozadevna povelja. Za prevažanje čet je že preskrbljeno. Izdano je baje tudi že povelje za mobilizacijo drugega ekspedicijskega zbora, ki bo enako močan.

Predsednik Palma obolel.

FRANKOBROD 28. „Frankfurt. Zeitung“ poroča iz New-Yorka, da je kubanski predsednik Palma obolel in da se poda na deželo na svoje posestvo.

Papež in francoski zakon o ločitvi.

PARIZ 28. „Gaulois“ je priobčil razgovor svojega dopisnika s papežem o zakonu o ločitvi: Papež je izjavil, da je storil svojo dolžnost, kakor sta mu jo narekovala blagor cerkve in s poštovanjem pred katoliškim naukom. Papež je nadalje rekel, da se v Rimu vse pozabi in odpusti, ako francoski zakonodajalci popravijo svojo zmoto. Ako bodo pa iskali vojne, tedaj najdejo branitelja krščanskega nauka in pravic cerkve, ki bo iz vere crpil največjo energijo.

Papež je nadalje še izjavil, da dokler zbornica in senat ne skleneta potrebnih zboljšanj, s katerimi bo zajamčena nedotakljivost cerkvenih pravic, dotlej ne vsprejmejo zakona o ločitvi ni Vatikan ni katoliki.

Rusija.

BEROLIN 28. Tukaj se govori, da je veliki vojvoda Hesenski, svak Nikolaja II., ki je te dni odpotoval te dni v Rusijo, svetoval carju, naj se s svojo rodbino poda v Kodan.

PETROGRAD 28. „Petersb. Zeitung“ javlja, da je v carskem dvorcu v Carskojem selu nastal požar, ki je upepelil vse poslopje. Sumi se, da je bilo zažgano navlaž.

Trgovina.

Borzna poročila dne 28. septembra.

Tržaška borza.

Napoleoni K 19.07½—19.10½, angleške lire K — do —, London kratak termin K 240.30—240.30 Francija K 95.35—95.55, Italija K 95.42—95.65 — italijanski bankovci K —, Nemčija K 117.42—117.60, nemški bankovci K —, — avstrijska ednota renta K 98.65—99.95, ogrska krona renta K 94.70—95.—, italijanska renta K — (Dalje na 4. strani).

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da je njegovo prejšnjo na Korzu štev. 2 obstoječo trgovino

z delikatesami in prekomorskim blagom

preložil

v ulico Cavana št. 13
(nasproti škofijski palači)

Ker je nova trgovina povečana ter vedno svežim ter najboljšim raznovrstnim blagom opremljena, naidejam se mnogobrojnega obiska udani

Anton Jurian.

TELEFON 1002 (istotako na nasprotni strani).

Novo kons. društvo v Barkovljah

priredi

jutri 30. septembra t. l.

KONCERT

v proslavo

Obtečnice svojega obstanka

v svojem sedežu

v Barkovljah (za velikimi žel. mostovi)

Na koncertu svira Wagnerjeva godba.

Začetek ob 4. uri pop. Vstopnina prosta.

Na obilno udeležbo uljudno vabi

ODBOR

„Novega Konsum. društva“.

Oglase, poslana, osmrtnice, zahvale, male oglase in v obče kakor koli vrsto oglasov sprejema „Inseratni oddelek“ v ulici Giorgio Galatti št. 18 (Narodni dom) polunadstropje, levo. Urad je odprt od 9. zjutraj do 12. in od 3. do 8. pop. Po noči se sprejema v „Tiskarni Edinost“

Josip Oppenheim

švicarski kronometer in urar

priporoča svojo bogato opremljeno zlogo

pravih švicarskih ur

najfineje kakovosti iz najznamenitejših tovarn

VELIKA IZBERA

modernih hišnih ur po zelo nizkih cenah.

Specijalist v popraviljanju prav malih ur za gospe in starih hišnih ur.

ulica della Barriera vecchia 35 (nova palača)

Govori se tudi slovensko.

Na prodaj so: ena hiša v ulici S. zemljišča; dve hiši v isti ulici z 200 sežnji zemljišča; stavbišče na Greti 110 sežnji zemljišča; zemljišče v ulici del Eremo, voda iz Brojence, plin, vodnjak, stavbišče pripravno za dvorec, vozna cesta; en nov dvorec pri sv. Ivanu, nova hiša, prosta davka za 11 let, vrt voda, plin, ob glavni cesti. — Obrniti se je na

RAFAELE BIZZAI

TRST, Corso št. 22, II. nadstr.

Zaloga tu- in inozemskih vin, spirita in likerjev

in razprodaja na dobele in drobno

TRST. — JAKOB PERHAUC — TRST.

Via dell'Acque št. 6. (nasproti Kadi Centrale).

Velik izbor francoskega šampanjca, penečih dezertnih italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux, Bur

gunder, renskih vin, Mosella in Chianti. — Rum, lonjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec, slivovec in brinjevec. — Izdelki l. vrste, došli iz dotičnih krajev. Vsaka naročila se takoj izvrši. Razpošilja se po povzetju. — Ceniki na zahtevo in franko. — Razprodaja od pol litra naprej.

Prva avtorizovana agencija

za posredovanje „Gambri-

nus“ (Prima autorizzata agenzia di me-

diazione „GAMBRIUS“) v ulici Far-

nato št. 10, II. nadstr., se priporoča gospo-

dom gostilničarjem in krčmarjem

ki žele kupiti ali prodati gostilne, krčme in

pivarne v mestu ali okolici, ki iščejo najem-

nike ali drugo osobje, oziroma zaloge, naj

se obrnejo edino le na omenjeno agencijo.

MARIO JESURUM.

Tovarna pohštva

Aleksander Levi Minzi

ulica Tesa št. 52. A (lastna hiša).

ZALOGA:

PIAZZA ROSARIO (šolsko poslopje).

Gono, da se ni bati nobene konkurence.

Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po

posebnih načrtih.

Enostaven cenik brezplačno in franko

—, kreditne akcije K 673.50 — 675.50,
državne železnice K 677.—679.— Lombardi K
183.—185.— Lloydova akcije K 752.— 790.—
Breške Tima K 331.75—335.75, Kredit K 438.—
do 483.—, Bodenredit 1880 K 302.— 310.—, Bo-
denredit 1889 K 302.— 310.—, Turke K 160.—
do 162.— Srbske — do —.

Dunajska borza ob 2. pop.

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju	99.95	100.—
„ „ srebru	100.05	100.05
Avstrijska renta v zlatu	116.60	116.55
„ „ v kronah 4 $\frac{1}{2}$ %	99.15	99.15
Avstr. investicijska renta 3 $\frac{1}{2}$ %	88.75	88.85
Ogrska renta v zlatu 4 $\frac{1}{2}$ %	112.45	112.40
„ „ v kronah 4 $\frac{1}{2}$ %	94.75	94.80
„ „ 3 $\frac{1}{2}$ %	84.15	84.20
Akcije uscijske banke	1779.—	1777.—
Kreditne akcije	672.25	674.25
London, 10 Lstr.	240.25	240.07 $\frac{1}{2}$
100 državnih mark	117.40	117.47
20 mark	23.43	23.48
20 frankov	19.10 $\frac{1}{2}$	—
100 ital. lir	95.40	95.40
Cesarski cekini	11.31	11.31

Parizka in londonska borza.

Pariz: (Sklep) — Francozka renta 96.30
italijanska renta 102.50, španska exterior 96.55,
akcije otomanske banke 666.—. Menjice na London
251.75.

Pariz: (Sklep) Avstrijske državne železnice
— Lombardi 192.— unificirana turška renta 94.15
avstrijska zlata renta 99.95, ogrska 4 $\frac{1}{2}$ % zlata renta
95.10, Landerbank 476.—, turške srečke 146.25, pa-
rizka banka 15.55, italijanske meridijske akcije
800.— akcije Rio Tinto 18.49 Trdna.

London: (Sklep) Konsolidiran dolg 86 $\frac{1}{2}$ %
srebro 31 $\frac{1}{2}$ %, Lombardi 7 $\frac{1}{2}$ %, španska renta 95.— ita-
lijanska renta 101 $\frac{1}{2}$ %, tržni diskont 4 $\frac{1}{2}$ %, menjice na
Dunaj 24.31. Stalna.

Tržna poročila 23. septembra.

Budimpešta. Pšenica za okt. K 14.26 do
K 14.28, za okt. K 12.26 do 12.28, oves za okt.
od K 13.64 do 13.66, koruza za sept. — do —.
Pšenica: ponudba zadostna, povpraševanje bo-
lje, tendenca mirna. Prodaja: 60.000 met. stot., za
10 stot. nižje. Druga žita mirna. Vreme: lepo.

Hamburg. (Sklep pop.) Kava Santos good
average za september —, za december 58 $\frac{1}{2}$ %, za
marec 38 $\frac{1}{2}$ %, za maj 39.—, Stalna. — Kava Rio na-
vadsna loco 37—40 navadsna reelna 41—42 navadsna
dobra 43—44.

Hamburg. (Sklep). — Sladkor za september
19.70, za oktober 19.25, za november 18.95, za
dec. 18.95, za januar 19.—, za februar 19.15. —
Mirno. — Vreme: oblačno.

London. Sladkor iz repe surov, 4 9 $\frac{1}{2}$ %, Sh
Trdna.

Pariz. Rž za tekoči mesec 17.25, za okt.
17.25, za nov.-februar 17.50, za januar-april 17.50
(mirno). — Pšenica za tekoči mesec 22.85, za okt.
23.05, za november-februar 23.20, za januar-april
23.35 (stalno). — Moka za tekoči mesec 30.20 za
okt. 30.25, za november-februar 30.30, za jan.-april
30.35 (stalno). — Repično olje za tekoči mesec 69 $\frac{1}{2}$ %,
za okt. 70.—, za november-december 70.—, za jan.-
april 69 $\frac{1}{2}$ %, (mlačno). — Spirit za tekoči mesec 46—
za okt. 43 $\frac{1}{2}$ %, za januar-april 44.—, za maj-avgust
45.—, (stalno). — Sladkor surov 88 $\frac{1}{2}$ usn nov
24 $\frac{1}{2}$ —24 $\frac{3}{4}$ %, (stalno). bel za tekoči mesec 28 $\frac{1}{2}$ %, za
okt. 29 $\frac{1}{2}$ %, za okt.-januar 29 $\frac{1}{2}$ %, za januar-april
29 $\frac{1}{2}$ %, (mirno), rafiniran 60.—60.50. — Vreme: hladno.

MALI OGLASI.

Mali oglasi računajo se po 3 stot. besedo;
mastnotiskane besede se računajo enkrat
več. Najmanjša pristojbina 40 stotink.
Plača se takoj.

Maček črn, skopljen, z belimi madeži na nogah,
izginil je v soboto 22. septembra iz h šee
via S. Francesco 41. Kdor ga donese ali kaj izve naj
se potrdi v ulico Giorgio Galatti 18, kjer dobi pri-
merno nagrado. 1333

Izletniki! Josip Živec v Skopem toči najbolji
teran, potreže tudi z dobrimi jedli.

Na Opčinah bodo imeli lastniki posestev ju-
tri ob 4. uri pop. javno posve-
tovanje v prostorih društvene krčme. 1111

Spalna meblirana soba za enega ali
dva gospoda se odda v najem. Naslov pove „Inseratni oddelček
Edinosti“. 1107

Soba meblirana za 1 ali 2 gospoda se odda v
najem. Ulica Valmartinsga št. 347, I. n.
v Rojanu. 1110

Dormberška mladina bo imela javni
ples v nedeljo
30. septembra v prostorih Karola Kerševanija. Svirala
bo Sokolska godba iz Prvačine. 1097

Službe išče takoj 16-letni mladenič z do-
brimi spricvali, več tih je-
zikov, izvečan v vseh strokah trgovine z jestvinami.
Obrniti se je na „Inseratni odd. Edinosti“. 1059

Udovec mlad z 1 otrokom želi seznaniti se
s pridnim dekletom ali udovo
brez otrok. Naslov: „A. B. 200“ Poste restante,
Piazza Nicoló Tomaseo. 1106

Bicikelj (kolo) prve vrste freilauf se prodaja
K 80. Naslov: ulica Calvola št. 14
I. nadst., vrata 6. 1103

Gospodska hiša v tržaški okolici nova z
lepim razgledom, ob
glavni cesti, z vodo, zelo pripravna za gostilno ali
drugo obrt se prodaja po ugodni ceni ali pa se
zamenja s kako hišo v mestu ali z malim po-
sestvom v bližini mesta. Pojasnila pri „Inseratnem
oddelku Edinosti“. 1100

Išče se služkinja za hišna opravila. Imeti
mora dobra spricvala. Plača po množ-
nosti. Več se izve pri „Inseratnem oddelku Edinosti“.

Novi in stari sodi, vsake velikosti, prodaja
Frau Budau — Trst, ulica
Paduina št. 21. 1096

Pekarna in slaščičarna Mikuš
trg S. Francesco d' Assisi št. 7

Prodaja moko I. vrste, slaščice in biskote
najfinije vrste. Trikrat na dan svež kruh.

Zaloga pijač:

finih vin za desert, dalmatinskih in istrskih vin.

Pivo v steklenicah.

Cene zmerne. — Razpošiljanje tudi na dom.

Velike vinske stiskalnice prodaja
in daje
v najem Z. V. i. c., Trgovinska ulica 2. 1089

Ples v Ajdovščini priredi fantovski klub
v nedeljo 30. septem.
v narodno okrašeni dvorani g. Bratina. — Pri plesu
svira slav. polnoštevina godba iz Prvačine. Na obilno
udeležbo nujno vabijo Fantje. 1099

FILIP IVANIŠEVIC
zaloga dalmatinskega vina

lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu
v ulici Valdirivo št. 17 (Telefon 1405)
v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje
priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All'Adria“
ulica Nuova št. 11 in „Ai fratelli dalmati“ ulici
Zudeeche št. 8. v katerih toči svoja vina I. vrste

Anonimno društvo malih železnic v TRSTU

S 1. oktobrom stopi v veljavo sledeči

VOZNI RED:

Odhod iz Opčine: ob 5:30, 6:26, 6:56, 7:36, 8:19, 9:07, 9:56, 10:44, 11:47, 12:20,
12:44*, 1:08, 1:32*, 1:49, 2:04*, 2:20*, 2:44, 3:08*, 3:56, 4:32, 5:07,
5:31*, 6:04, 6:44, 7:32, 8:12, 9:07, 10:44.

Odhod iz Trsta: 6:02, 7:20, 8.—, 8:42, 9:07, 9:56, 10:44, 11:30, 12:20, 1:32*,
1:56, 2:12*, 2:28*, 2:44, 3:08, 3:32, 3:56* 4:32, 5:07, 5:56, 6:28*,
6:44, 7:32, 8:20, 9:07, 9:56, 11:20.

*) Zaznamovane številke značijo vozove, ki odhajajo le ob nedeljah in praznikih
ter ob lepem vremenu.

Pristno, garantirano, čisto, toskansko
Succa olje iz oljk in vino Chianti

tvrdke **GIUSEPPE FERRANTE** v Florenci
razpošilja zastopnik
ALEKSANDER GAZULLI, ul. Stadion 14, Trst

Mlini, robkalnice, stiskalnice za grozdje

ter vsakovrstni stroji in orodje za vinogradstvo.

V. A. FISCHETTI, Trst, ul. G. Rossini 20

TELEFON št. 723

Tehniški stroji in predmeti za vsako industrijsko stroko.
Motorji za vsakovrstno kurjavo.

Grand hotel „Union“ v Ljubljani.

Komfort prve vrste. — — — — — Nad 100 sob

Svoji k svojim! **Svoji k svojim!**
Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba, da edina hrvatska zavarovalna zadruga

„Croatia“

stoječa pod pokroviteljstvom slob. in kralj. mesta Zagreb sprejemlje vsako vrsto ne-
premičnin (hiše, gospodarska poslopja, tovarne) ter premičnin (kakor pohištvo, gospo-
darsko orodje, stroje, živino, žito, slamo, seno, blago v skladiščih ali na prostem itd.) v
zavarovanje proti ognju in strelu po najnižjih cenah in z najboljšim jamstvom. Dolžnost
vsakega Slovana je zavarovati se pri domačem zavodu — že da ne gre denar v tujino.
Vsa zavarovanja sprejema ter daje vsa pojasnila.

Podružnica zavarovalne zadruge „Croatia“ - Trst
CORSO št. 1

Zastopniki za vsako mesto, trge in večje vasi (Primorske, Kranjske, Koroške
in Štajerske) se sprejemajo pod ugodnimi pogoji.

Važen razglas za vso okolico!

Naprošeni ste, da obiščite dobro znano in veliko

zalogo narejene obleke

Trst, ulica Arcata št. 1

Tu najdete največ izbero: prodaja se vsakovrstno blago za prih. letno dobo
po najnižjih cenah. — **VELIKA ZALOGA TOPLIH OBLEK BARVA-
NIH IN ČRNIH, VRŠNIKOV in blaga za obleke.** Uzorci zastoj.
VITTORIO PISKUR.

Kdor se želi elegantno obleči

naj ne zamudi obiskati prodajalnice narejenih oblek

ALL' UNIVERSO

Trg Carlo Goldoni št. 1

kjer najde največ ugodnost v cenah in velik izbor za zimsko dobo.

MIZARSKA DELALNICA
Josip Visnovitz
TRST, ulica Dante Alighieri
izvršuje vsakovrstno delo

pri novih zgradah
Prodaja jelove deščice za pode.

Prodajalnica izgotovljenih oblek
z lastno krojačnico.

ELISA LEVI
ulica Ponte della Fabbra št. 2
in Trg Carlo Goldoni št. 7

Priporoča se cenjenim odjemalcem rad
konkurenčnih cen in radi točno izvršenega
dela izkušenega krojača.

Francesco Slovinsky
železnina

TRST — ulica Torrente 45 — TRST

Jzbera železnine za stavbinsko uporabo.

SPECIJALITETA:
ledenice lastnega izdelka, štedilna
ognjišča in železne peči.

DROGERIJA Josip Zigon ul. Cassiniana

Izbor drog, barv, šoplic, pokostil,
parfumov, fin. mila. — Zaloga mineralne vode,
voska za parkete, na mrzlo pripravljeno
sirupa tamarindo, malinova itd. itd.

Carlo Vitez
Trst, Trg S. Carlo 2 — Uhod ul. del Arsenal

AUTORIZOVANA
mehanična delalnica

za inštalacije plina, vodovodov in elek-
trične razsvetljave.

Velika zaloga priprav za žarne luči na plin.

Podpisani sem v ulici Lazzaretto vasohio št. 19.

(na voglu ulice San Giorgio) otvoril

ZALOGO VINA

za domačo rabo, pridelek iz svojih vinogradov v Bolu (okoli Trsta)
in ga prodajam v sodčkih in steklenicah. Za vsako kraj Vam
zagotavljam, da je kakovost najboljša. Da zamerim enajst
odjemalcev jamčim za pristno vino, sem sklenil, da za dobavo
v originalnih sodčkih naravnost iz svojih klet v Bolu
in da ga tako razpošiljam tudi na stanovanja.

Za krčmarje in gostilničarje primerne ose.

V nadi, da me počastite z Vašo naročbo beležino se na-
udaneje

IVAN CVITANIC.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo
zalogo dalmatinskega vina

nabavajoč se

v ulici Torre bianca št. 40

in gostilne

ul. Romagna št. 4 in ul. Giulia št. 71

v katerih toči dalmatinska vina naj-
bolje vrste

Ante Dvoržnik
trgovec z vinom.

Tovarna cementnih plošč

ARISTIDE GUALCO
TRST, ulica S. Servolo 2.

Velika zaloga dobro vleženih cementnih plošč vsak
velikosti vrst in barv.

Tovarna in zaloga cementnih cevij.

Blago trpežno. — Brezkonkurenčne cene.

Na željo se stavijo v delo plošče solidno in po cen
od izurjenih lastnih delavcev.

GORISKA LJUDSKA POSOJILNICA

vplezana zadruga z omejenim jamstvom.

v Gorici

Gospodsk ulica hšt. 7., II. nadst.

v lastni hiši.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo

v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 $\frac{1}{2}$ %.

Stalne vloge od 10.000 kron dalje z odpo-
vedjo 1 leta po dogovoru. Rentni davek
plačuje pos. sama.

Posojilo: na vknjižbe po 1 $\frac{1}{2}$ % na

varščino ali zastavo in na menice po 6%.

Glavni deleži koncem leta 5 $\frac{1}{2}$ %.

Stanje 31. dec. 1904 (v kronah): Članov

1781 z deleži K = 113.382. — Hranilne

vloge 1.554.089-13. — Posojila 1.570.810-39.

Vrednost hiš 110.675. — (v resnici so vredne
več). — Rezervni zalog 75.101-01.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar

Telefon št. 79.